

med 3 pCt. og Statskassens aarlige Udlaan fastsættes til 2 Mill. Kr. Fra Landstingets Side blev det antydet, at man mulig kunde slutte sig hertil, medens man fra Folketingets Side fastholdt, at Landarbejdernes Bidrag ikke maatte overstige $\frac{1}{10}$, hvorimod man var villig til at gøre Indrømmelser med Hensyn til Laanevilkaarene og Statslaanets Størrelse uden dog paa disse Punkter at kunne tiltræde den nævnte Henstilling. Der kom ogsaa, som De vide, senere Forslag om disse to Punkter fra Folketinget i Fællesudvalget — det har jeg jo allerede omtalt — men det fremgaar dog heraf, at Landstinget var villigt til at acceptere dette Forslag. Jeg kan ikke undlade med et Par Ord at omtale dette Forslag. Vi kunde ikke gaa ind paa det paa noget Punkt. Det fremkom jo som et Mæglingforslag, men i og for sig var det efter min Mening reelt set meget uheldigt. Det forhøjede nemlig Landarbejderens Bidrag til $\frac{3}{20}$, altsaa en Sum, der laa midt imellem $\frac{1}{5}$ og $\frac{1}{10}$. Det forringede Laanevilkaarene, idet det forlangte, at vi fuldstændig skulde frafalde det rentefri Laan. Følgen af dette Forslag vilde blive, at den Begunstigelse, som hvert enkelt Husmandsbrug vilde faa, og som efter Folketingets Forslag beløb sig til 16 Kr. 50 Ø., vilde gaa ned til 4 Kr. 25 Ø., medens Statens aarlige Rentetab, naar Loven blev fuldt gennemført, vilde blive 12,500 Kr. Jeg tror, at det er temmelig givet, at en Reform som denne, ikke kan affærdiges med et aarligt Offer af Staten paa 12,500 Kr. For øvrigt vilde det aldrig naa op til dette Beløb, idet Afdragene straks begyndte. Men bortset fra det uheldige i hele dette Forslag vil jeg sige, at jeg tror, at det i ikke ringe Grad har bidraget til, at der ikke kom nogen Forstaaelse i Fællesudvalget. Jeg antager, at Forslaget er fremkommet i den bedste Mening, men det var mig i samme Øjeblik, som det fremkom, klart, at det vilde være en Hindring i Fællesudvalget. Det virkede paa Landstinget, som om det vilde sige: hertil og ikke længere! Landstinget kunde let gaa ind paa dette Forslag, jeg tvivler ikke om, at vi paa Grundlag af det kunde have opnaaet en Overenskomst, men det ansaa vi for uforsvarligt. Endelig skal jeg sige, at Landstinget særlig fastholdt, at selv om det kunde være villigt til Indrømmelser, kunde det ikke nytte noget, idet det paaberaabte sig, at vi ikke vilde kunne overvinde den højtærede Landbrugsministers Modstand, der bestemt havde modsat sig at gaa ned til $\frac{1}{10}$. Det var væsentlig dette

Punkt, hvorpaa Loven strandede. Naar Folketinget vedblivende fastholdt $\frac{1}{10}$, var dette i god Overensstemmelse med Landbokommissionens Betænkning, nemlig, at naar det var Formaalet at skabe gunstige Vilkaar for de gifte Landarbejdere — og det er dog de gifte og jordløse Landarbejdere, som man særlig skulde komme til Hjælp — kunde det ikke gaa an at stille større Fordringer end dem, som Landbokommissionens Flertal stillede, ja, man var i Underudvalget omtrent enig om, at der slet ikke skulde ydes noget fra Landarbejdernes Side, man vilde altsaa ikke en Gang kræve de 400 Kr. Jeg tror saaledes at have godtgjort, at fra Folketingets Side er der vist stor Imødekommenhed paa dette Punkt, at det har ønsket at gaa saa langt som det kunde være forsvarligt for at faa Sagen gennemført. Jeg beklager, at det ikke er lykkedes os. Jeg vil kun sige, at det Maal, der har staaet for Udvalget og for dette Ting, har jo været det, at vi for den jordløse Arbejderklasse have villet skabe i økonomisk Henseende aarlig Tusinde lykkelige og selvstændige Hjem her i Landet. Det har været den Tanke, der har været den ledende for Udvalget. Jeg vil haabe, at denne Tanke ikke maa dø med dette Lovforslag, men blive virkeliggjort i en nær Fremtid. Hermed skal jeg slutte, idet jeg anbefaler at stemme for Flertallets Indstilling, der gaar ud paa, at Folketinget fastholder Lovforslaget i den Skikkelse, hvori det vedtoges her ved eneste Behandling.

Scavenius: Ja, det nytter jo ikke i dette Øjeblik at holde lange Taler, og jeg skal derfor ogsaa indskrænke mig til ganske faa Bemærkninger. Mange Ord om en Sag, som man i Øjeblikket ingen Indflydelse har paa, ere selvfølgelig overflødige, hvorfor jeg ikke spille Tingets Tid dermed. Jeg ønsker dog imidlertid at udtale, at jeg og mine Partifæller her fuldt ud kunne slutte os til, hvad den ærede Ordfører sagde om Lovforslagets Betydning, og til den Interesse, han nærede for den Befolkning, her er Tale om. Vi, som leve paa Landet, have jo haft Lejlighed til paa forskellig Maade at komme i Forbindelse med den, og jeg kan sige, at ikke alene paa Grund af den vanskelige Stilling, den indtager, det haarde Arbejde, den maa udføre, og den paa Grund af Landbrugets trykkende Stilling ikke meget rigelige Løn, den faar derfor — ikke alene derfor maa man nære Interesse for den, men ved at færdes iblandt denne Del af Befolkningen